

4/2023 | Policy Brief | Tietoa lääkepoliittisen päätöksenteon tueksi
Rationaalisen lääkehoidon tutkimusverkosto

Lääkitystiedon ajantasaistaminen ja kotilääkitykseen liittyvät riskit uutta syöpää sairastavilla potilailla

S. Toivonen, K. Aronpuro, A. Tornio, S. Veijalainen, M. Airaksinen

Kliinisen farmasian palveluiden avulla voidaan parantaa syöpäpotilaan lääkitysturvallisuutta

- Syöpäpotilaiden lääkitystiedon ajantasaisuudessa sairaalan potilastietojärjestelmissä on havaittu runsaasti puutteita.
- Syöpäpotilaiden lääkitystiedoissa on havaittu esiintyvän runsaasti lääkehoitoon liittyviä mahdollisia ongelmia ja riskejä, joiden merkitys tulisi arvioida potilaskohtaisesti osana normaalia potilaan hoitoa.
- Kliinisen farmasian toimintamallien avulla voidaan parantaa syöpäpotilaiden lääkitystiedon ajantasaisuutta sekä tunnistaa lääkehoitoon liittyviä ongelmia.
- Kliinisen farmasian toimintamalleja tulisi hyödyntää terveydenhuollossa nykyistä laajemmin syöpäpotilaan lääkitysturvallisuuden varmistamiseksi.

Lääkitysturvallisuutta parantavia toimintamalleja tarvitaan väestön ikääntyessä, monilääkityksen lisääntyessä ja syövän sairastavuuden kasvaessa

Ajantasaisen lääkitystiedon puute terveydenhuollon sähköisissä tietojärjestelmissä, puutteet lääkitystiedon siirtymisessä potilaan mukana sekä ongelmat lääkehoidon

kokonaishallinnassa ovat keskeisiä haasteita terveydenhuollossa. Syöpäpotilaiden määrä Suomessa tulee tulevaisuudessa kasvamaan väestön ikääntymisen, syövän varhaisen toteamisen, syöpien ennusteiden parantumisen ja hoitojen kehittymisen myötä. Kehitys luo tarvetta lääkitysturvallisuutta parantaville toimintamalleille. Syöpäpotilailla tehdyissä tutkimuksissa on havaittu lääkitystiedon ajantasaistaminen ja lääkehoidon arviointi sellaisina kliinisen farmasian palveluina, joiden avulla syöpäpotilaiden lääkitysturvallisuutta voidaan parantaa.

Keskeiset tulokset

Farmaseutin suorittaman lääkitystiedon ajantasaistamisen yhteydessä havaittiin runsaasti lääkitystietoihin liittyviä poikkeamia sairaalan potilastietojärjestelmässä. Tutkimuksessa lähes jokaisen (93 %, n=69/74) uutta syöpää sairastavan potilaan tiedot kotilääkityksestä poikkesivat sairaalan tiedoista. Aineistossa havaittiin yhteensä 392 lääkitystietoihin liittyvää poikkeamaa ja keskimäärin 5,3 poikkeamaa potilasta kohden (vaihteluväli 0-15 poikkeamaa). Riskilääkkeiden osuus kaikista poikkeamista oli 14 % (n=53/392).

Farmaseutin suorittama lääkitystiedon ajantasaistaminen osoittautui nopeaksi ja tehokkaaksi tavaksi selvittää potilaan kokonaislääkitys. Lääkitystiedon ajantasaistamiseen kului keskimäärin aikaa 19 minuuttia potilasta kohden (vaihteluväli 5-48 minuuttia). Farmaseutin suorittaman lääkitystiedon ajantasaistamisen seurauksena lääkärillä on ensikäynnillä käytettävissä ajantasainen lääkitystieto ja farmaseutin tekemät huomiot potilaan kotilääkityksestä. Ennen potilaan lääkärivastaanottoa päivitetty ajantasainen lääkityslista säästää myös lääkärin aikaa ensikäynnin aikana ja vapauttaa lääkärin aikaa hoidon suunnitteluun ja potilaan kohtaamiseen. Ajantasaistamisen yhteydessä farmaseutti kirjasi huomioita lääkärille tiedoksi 15 (20 %, n=15/74) potilaan kohdalla.

Retrospektiivisesti suoritettussa lääkityksen tarkistuksessa havaittiin yhteensä 183 mahdollista lääkehoitoon liittyvää ongelmaa tai riskiä yhteensä 31 (84 %, n=31/37) potilaalla. Lääkehoitoon liittyvien ongelmien ja riskien merkitys tulisi arvioida potilaiskohtaisesti osana normaalia potilaan hoitoa. Rajallisten resurssien tilanteissa palvelut tulisi kohdistaa potilaille, joilla on suurin riski lääkehoidon ongelmille.

Aineisto ja menetelmät

Kyseessä oli retrospektiivinen rekisteri- ja asiakirja-aineistoihin pohjautuva tutkimus, joka toteutettiin Turun yliopistollisen keskussairaalan syöpäpoliklinikalla. Tutkimus toteutettiin toiminnankehittämishankkeena, jonka tavoitteena oli saada tietoa nykyisestä farmaseutin suorittaman lääkitystiedon ajantasaistamisen toimintamallista sekä kehittää sitä.

Lisälukemista

Herledan C, Baudouin A, Larbre V ym.: Clinical and economic impact of medication reconciliation in cancer patients: A systematic review. *Support Care Cancer* 28: 3557–3569, 2020 (doi: 10.1007/s00520-020-05400-5)

Kähkönen A: Lääkitystiedon ajantasaistaminen ja lääkityksen turvatarkastus HYKS Syöpäkeskuksessa uro-onkologian poliklinikalla. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto, 2017

Toivonen S: Lääkitystiedon ajantasaistaminen ja kotilääkitykseen liittyvät riskit uutta syöpää sairastavilla potilailla – tutkimus yliopistollisen keskussairaalan syöpäpoliklinikalla. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto, 2023
<http://urn.fi/URN:NBN:fi:hulib-202304261860>

Valtola A, Bengts H, Jekunen A, Laaksonen R: Farmaseutti onkologian poliklinikan hoitotiimiin – selvä työnjako parantaa lääkitysturvallisuutta ja tehostaa lääkehoitoprosessia. *Farmaseuttinen aikakauskirja Dosis* 37: 236–257, 2021

Lisätietoja

Salla Toivonen (salla.toivonen@hotmail.fi), proviisori. Ei julkaisuun liittyviä sidonnaisuuksia.

Policy Brief on tutkimusryhmän laatima. Vastuu sisällöstä ja jakelusta kuuluu tutkimusryhmälle. Ratti-tutkimusverkosto ja julkaisualustan ylläpitäjä eivät vastaa yksittäisten Policy Briefien sisällöstä.